C1.4. R1-I3

NSEP

Nacionalni sustav elektroničke pohrane i razmjene podataka u cestovnom prijevozu

TRANSPORT U RITMU DIGITALIZACIJE

40
73
15
-12.345678, 98.765432
[12°34'56.7"N 123°45'67.8"W]
NSCP

Uvod

Kroz Nacionalni plan oporavka i otpornosti (NPOO) uspostavljen je Nacionalni sustav elektroničke pohrane i razmjene podataka u cestovnom prijevozu - NSCP. NSCP predstavlja novi korak u digitalnoj transformaciji prijevoza, a u skladu je s europskim regulatornim okvirom tj. Uredbom (EU) 2020/1056 o elektroničkim informacijama o prijevozu tereta (eFTI).

Financira Europska unija NextGenerationEU

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture

NSCP

O projektu

Nacionalni sustav elektroničke pohrane i razmjene podataka u cestovnom prijevozu - NSCP dio je digitalne infrastrukture Republike Hrvatske. On ne stvara nove administrativne obveze niti mijenja sadržaj podataka koji se već desetljećima koriste u prometnom sektoru – mijenja se tek način njihove razmjene. Europska komisija je Uredbom (EU) 2020/1056 (eFTI) postavila jasan tehnološki putokaz: od 9. srpnja 2027. godine sva nadležna tijela u državama članicama EU obvezna su prihvaćati podatke o prijevozu tereta u elektroničkom obliku. NSCP osigurava da RH bude tehnički spremna za navedenu zajedničku europsku mrežu. Nacionalni sustav elektroničke pohrane i razmjene podataka o prijevozu tereta čine komponente:

European Commission

Uredba eFTI

- eFTI portal
- pristupna točka nadležnih tijela (AAP)
- registar ovlaštenja nadležnih tijela
- registar identifikatora i mehanizam pretraživanja te
- korisnička aplikacija.

Nacionalni sustav elektroničke pohrane i razmjene podataka u cestovnom prijevozu – NSCP osigurava:

- uspostavu, smještaj, razvoj, dostupnost, praćenje, ažuriranje i održavanje komponenti te sigurnost regulatornih informacija koje su predmet razmjene
- interoperabilnost i povezivost sa svim ostalim eFTI portalima i certificiranim eFTI platformama, u skladu s tehničkim specifikacijama i pravilima utvrđenima provedbenim i delegiranim aktima donesenima na temelju Uredbe (EU) 2020/1056
- pristup nadležnih tijela regulatornim informacijama putem pristupne točke nadležnih tijela (AAP), u skladu s pravilima o pristupu i razmjeni podataka te uz primjenu zahtjeva za autentifikaciju, identifikaciju i autorizaciju
- razmjenu regulatornih informacija i poruka putem interoperabilnog rješenja, u skladu s tehničkim specifikacijama za razmjenu podataka između eFTI platformi i nadležnih tijela sukladno Provedbenoj uredbi Komisije (EU) 2024/1942
- sigurne mehanizme za zaprimanje, pohranu, dohvat i provjeru javnih ključeva i elektroničkih certifikata certificiranih eFTI platformi povezanih s Nacionalnim sustavom
- evidentiranje i praćenje pristupa regulatornim informacijama, u skladu sa zahtjevima sljedivosti i sigurnosti.

Mreža eFTI portala (ilustracija)

Primjer funkcioniranja mreže eFTI portala kroz 5 nasumično odabranih zemalja članica.

eFTI - europska priča

eFTI arhitektura počiva na modelu u kojem ključnu ulogu imaju

eFTI platforme (privatni sektor/IT pružatelji usluga) i eFTI portali (javni sektor).

Unutar projekta uspostavljen je nacionalni portal određen EU pravnim okvirom.

eFTI ekosustav

Europa je poduzela važan korak u digitalnoj transformaciji kada je donijela Uredbu 2020/1056 o elektroničkim informacijama o prijevozu tereta (eFTI). Elektroničke informacije o prijevozu tereta odnose se na skup elektronički obrađenih podatkovnih elemenata u svrhu razmjene regulatornih informacija između gospodarskih subjekta i nadležnih tijela. Subjekti nemaju obvezu elektroničkim putem nadležnom tijelu staviti na raspolaganje regulatorne informacije. Ako se ipak odluče staviti te informacije na raspolaganje elektroničkim putem moraju:

- upotrebljavati podatke koji su obrađeni na certificiranoj platformi za eFTI te, ako je primjenjivo, koje je obradio certificirani pružatelj eFTI usluga
- staviti na raspolaganje podatke u strojno čitljivom formatu putem autentificirane i sigurne veze s izvorom podataka na platformi za eFTI te, kad je zatražen pregled podataka, nadležnim tijelima šalju obavijest o jedinstvenoj elektroničkoj identifikacijskoj vezi do tih podataka
- predstaviti podatke u formatu čitljivom čovjeku ako to zatraže nadležna tijela, na licu mjesta, na uređaju dotičnog subjekta.

Relevantna nadležna tijela moraju:

- prihvatiti regulatorne informacije koje subjekti stavljaju na raspolaganje elektroničkim putem

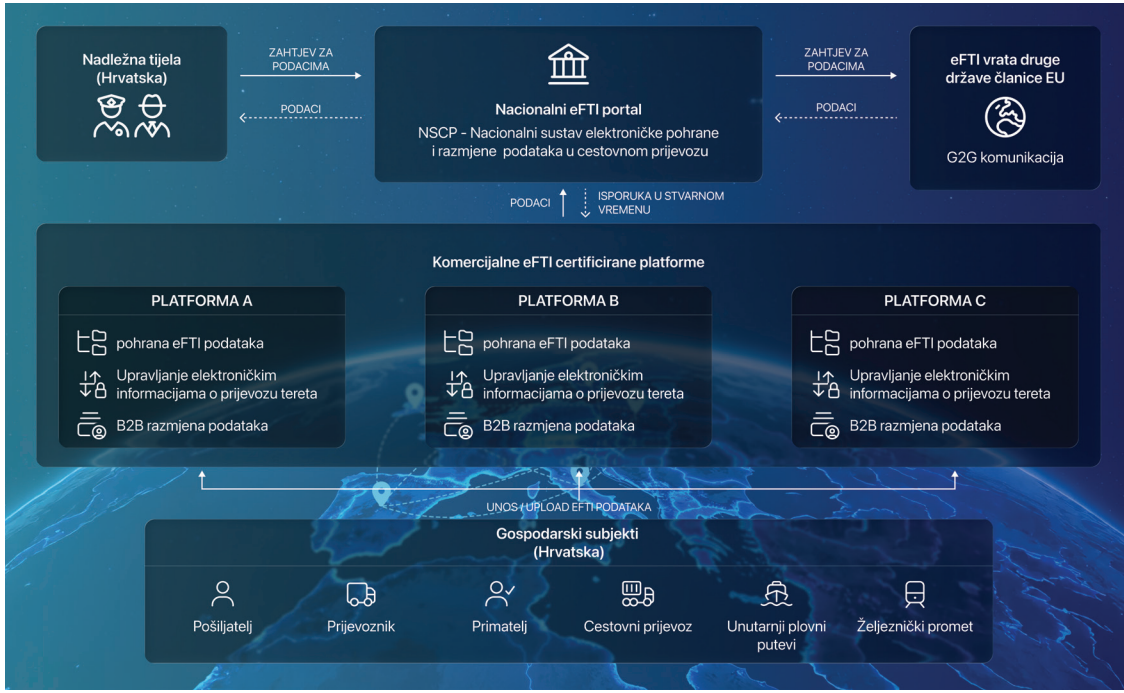

- prihvatiti regulatorne informacije o pošiljkama otpada bez sporazuma iz Uredbe (EZ) br. 1013/2006
- biti u mogućnosti pristupiti elektroničkim putem podacima koji se odnose na eFTI i koje subjekti stavljaju na raspolaganje i obrađivati ih
- pružiti službenu potvrdu, kao što su pečati ili certifikati, elektroničkim putem, kad je takva potvrda potrebna kao dio regulatornih informacija.

Relevantna nadležna tijela, pružatelji eFTI usluga i subjekti moraju čuvati povjerljivost poslovnih informacija i osigurati da se takvim informacijama može pristupiti i da ih se može obraditi samo uz ovlaštenje.

eFTI uvodi razmjenu strukturiranih digitalnih zapisa koji u realnom vremenu teku kroz cijeli lanac, spajajući privatni i javni sektor u trenutku njihove međusobne komunikacije. Ovaj se sustav ne odnosi samo na nadzor; on iz temelja mijenja i ubrzava komunikaciju na dvije ključne razine:

- B2B (Business-to-Business) tj. između gospodarskih subjekata
- B2A (Business-to-Authority) tj. između gospodarstva i nadležnih

Buduće eFTI platforme

Osnovna gradivna jedinica eFTI sustava su platforme. To nisu jednostavni portali za unos teksta, već buduća složena IT rješenja u kojima će se generirati, obrađivati i pohranjivati podaci o osnovnoj jedinici - pošiljci. Razvijat će ih komercijalni IT sektor.

Platforme za eFTI koje se upotrebljavaju za obradu regulatornih podataka moraju pružati funkcionalnosti kojima se osigurava:

- da je obrada osobnih podataka usklađena sa zakonima o zaštiti podataka
- da se čuva povjerljivost poslovnih podataka
- da nadležna tijela mogu pristupiti podacima i obrađivati ih u skladu s donesenim specifikacijama
- da subjekti mogu nadležnim tijelima staviti na raspolaganje informacije
- da se može uspostaviti jedinstvena elektronička identifikacijska veza između pošiljke i povezanih podatkovnih elemenata
- da se podaci mogu obrađivati isključivo na temelju ovlaštenog i autenticiranog pristupa
- da se sva obrada podataka bilježi u evidencijama aktivnosti;
- da se podaci mogu arhivirati i biti dostupni
- da su podaci zaštićeni od oštećenja i krađe.

eFTI portali

eFTI portal je temelj projekta NSCP u Republici Hrvatskoj te:

- pruža tehničko sučelje za nadležnih tijela
- omogućuje sigurnu prekograničnu komunikaciju između država članica identificira relevantnu(e) eFTI platformu(e) na temelju zahtjeva tijela i usmjerava zahtjev na ispravno odredište
- pruža mogućnosti tehničke integracije za eFTI platforme
- prosljeđuje zahtjeve za informacijama i odgovore između tijela, platformi i drugih eFTI portala
- osigurava da se transakcije bilježe i mogu pratiti u svrhu kontrole i revizije
- osigurava usklađenost sa tehničkim specifikacijama i standardima podataka koje je definirala EU.

Moguće prednosti za logistički lanac

Optimizacija

Prema komunikaciji Europske komisije prelazak s papirnatih dokumenata na strukturirane digitalne podatke može smanjiti operativne troškove. Naime, protok informacija u stvarnom vremenu eliminira ručni unos, smanjuje ljudske pogreške, ubrzava administrativne procese i optimizira iskorištenost transportnih kapaciteta.

Transparentnost i suradnja

Platforme trebaju omogućiti besprijekornu i sigurnu razmjenu podataka između pošiljatelja, prijevoznika, primatelja i drugih sudionika u logističkom lancu. Svi dionici u svakom trenutku mogu imati pristup istim, provjerenim informacijama, što smanjuje nesporazume i podiže razinu povjerenja. eFTI ekosustav rješava problem različitih digitalnih standarda među državama članicama EU, osiguravajući da podaci poslani iz Hrvatske budu jednako prepoznati u Francuskoj, Njemačkoj ili Nizozemskoj.

Zelena logistika

Smanjenje dokumentacije na papiru minimizira pritisak na okoliš, dok strukturirani podaci olakšavaju precizan izračun i izvještavanje o emisijama stakleničkih plinova.

Budućnost i razvoj - kada sustav postaje potpun?

Dinamika implementacije

Uvođenje eFTI okvira prema Europskom vremeniku je postupna i kontrolirana digitalna transformacija koja u obzir uzima i zrelost tržišta i spremnost svih dionika.

U srpnju 2027. stupa na snagu obveza javnim tijelima diljem EU za prihvat elektroničkih podataka

9. srpnja 2027.

Uredba o eFTI počinje se primjenjivati u cijelosti

Nadležna tijela država članica moraju prihvatiti informacije koje operatori izlože putem certificiranih platformi za eFTI.

prosinac 2026.

Komisija planira donijeti preostale provedbene specifikacije eFTI-ja

Oni će pružati detaljne funkcionalne i tehničke zahtjeve za IT sustave i usluge koje će koristiti poduzeća (eFTI platforme i pružatelji usluga eFTI-ja) i pravila za njihovo certificiranje.

siječanj 2025.

Prvi provedbeni i delegirani akti eFTI-ja stupili su na snagu.

Države članice mogu početi razvijati informatičke sustave potrebne kako bi se nadležnim tijelima omogućila provjera informacija o prijevozu usklađenih s eFTI-jem.

2020.-2025.

Pripremni rad Europske komisije uz potporu stručnjaka

kolovoz 2020.

Uredba (EU) 2020/1056 o elektroničkim informacijama o prijevozu tereta stupila je na snagu.

Izvor

https://transport.ec.europa.eu/transport-themes/logistics-and-multimodal-transport/efti-regulation_en or

Naziv projekta:

Nacionalni sustav elektroničke pohrane i razmjene podataka u cestovnom prijevozu (NSCP)

Kod projekta:

C1.4. R1-I3

Korisnik projekta:

Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture (MMPI)

Nositelj projekta, odgovoran za strateško usmjeravanje i upravljanje te za osiguranje usklađenosti s prometnim politikama RH i EU.

Projektni partner:

Agencija za komercijalnu djelatnost (AKD)

Projektni partner zadužen za razvoj, implementaciju i održavanje sustava. AKD osigurava visoke standarde informacijske sigurnosti i interoperabilnosti te donosi iskustvo u izgradnji nacionalnih digitalnih sustava.

Izvor financiranja:

Financirano sredstvima Europske unije u okviru Nacionalnog plana oporavka i otpornosti (NPOO)

Razdoblje provedbe:

do srpnja 2026. godine.

TRANSPORT U RITMU DIGITALIZACIJE
NSCP

Financira Europska unija NextGenerationEU

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture